

ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΟΥ ΚΥΘΡΕΑΣ (ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΟ ΕΤΟΣ 1925)

Τον Μάιο του 1925, ο Άγγλος διοικητής Λευκωσίας, διενήργησε ψηφοφορία μεταξύ των κατοίκων Κυθρέας (ιδιοκτητών νερού) και των περιχώρων, για να υπαγάγει τα νερά του Κεφαλοβρύσου, στον νόμο περί υδρεύσεως. Η συντριπτική πλειοψηφία των ιδιοκτητών νερού ψήφισε κατά του μέτρου αυτού. Τον Ιούνιο του ίδιου έτους, η Αγγλική κυβέρνηση της Κύπρου, για άγνωστο λόγο, διόρισε δύο νέους αγροφύλακες, για φύλαξη του ... νερού! Έδωσε δε διαταγές και στην αστυνομική δύναμη Κυθρέας, όπως βοηθά με οποιοδήποτε τρόπο τους δύο αυτούς αγροφύλακες και όπως χρησιμοποιεί για το σκοπό αυτό και τους άλλους αγροφύλακες της Κυθρέας και των περιχώρων.

Στους νεροφύλακες δόθηκαν διαταγές να εκτιμούν τις ζημιές για τα πρόσωπα εκείνα, που θα διοχέτευαν κάποια ποσότητα νερού από το κεντρικό ρεύμα - όπως από πολύ παλιά συνηθίζετο για άρδευση ή για κάποια άλλη χρήση. Στην αστυνομία δόθηκαν αυστηρότατες διαταγές, να συλλαμβάνουν, όσους προμηθεύοντο νερό για τον πιο πάνω λόγο και να τους στέλλουν σαν κακούργους στη Λευκωσία, για τα περαιτέρω.

Με βάση τις διαταγές που δόθηκαν από τη Λευκωσία, οι αγροφύλακες εγκατέλειψαν το πραγματικά τους καθήκο-

Κώστας Ζ. Γιαννός

να και έγιναν ... νεροφύλακες, περιφερόμενοι ημέρα και νύχτα, για φύλαξη των νερών. Οι αγροί και τα διάφορα προϊόντα έμειναν αφύλακτα και καθημερινά συνέβαιναν σημαντικές ζημιές, για τις οποίες, οι αγροφύλακες, δεν έδειχναν καμμία φροντίδα. Έτσι, ενώ οι κάτοικοι της Κυθρέας πλήρωναν τους αγροφύλακες τους, όπως φυλάγουν τους αγρούς τους, η Αγγλική Κυβέρνηση τους διέταξε, να φυλάγουν τα νερά των Παλαικυθριτών και των άλλων περιοίκων! Και αυτό, από τα παράδοξα και πρωτάκουστα! Η αστυνομική δύναμη Κυθρέας, πάνοπλη, περιπολούσε νύχτα και ημέρα, για να φυλάγει τα νερά και να εμποδίζει τους κατοίκους, από του να προμηθεύονται νερό και να ποτίζουν τους κήπους τους.

Το ζήτημα της φύλαξης των νερών του Κεφαλοβρύσου Κυθρέας, αναστάτωσε τους Κυθρεώτες και δημιούργησε μεγάλο αναβρασμό σ' αυτούς. Μπροστά στην αυθαίρετη αυτή πράξη της Αγγλικής διοίκησης, οι κάτοικοι της Κυθρέας επαναστάτησαν, διότι με τα μέτρα αυτά παραγνωρίστηκαν και παραβλάφηκαν αναφαίρετα δικαιώματά τους, τα οποία από αιώνων απέκτησαν πάνω στα νερά της Κυθρέας και δήλωσαν ότι ουδέποτε θα εδέχοντο την απόφαση αυτή, αλλά θα διεκδικούσαν τα δικαιώματά τους, δια της δικαστικής οδού.

Την 1η Αυγούστου 1925, η αποικιοκρατική διοίκηση της Κύπρου, έστειλε τον Οθωμανό υπαξιωματικό της Αστυνομίας Μεχμέτ Φατήλ, για να εξετάσει επί τόπου τα πράγματα και να προβεί στο διακανονισμό τους. Δυστυχώς όμως, καμμία διευθέτηση δεν έγινε. Ο Οθωμανός αστυνομικός ισχυρίστηκε ότι, έγινε νόμος για φύλαξη των νερών και έπρεπε οι Κυθρεώτες να τον σεβαστούν. Οι παράγοντες της κοινότητας, δήλωσαν τότε, στον Μεχμέτ Φατήλ, ρητά και απερίφραστα, ότι τα απαράγραπτα δικαιώματά τους πάνω στα νερά της Κυθρέας, για κανένα λόγο, δεν τα παραχωρούσαν σε άλλους και θα τα διεκδικούσαν από το δικαστήριο. Ακόμη, ο Μεχμέτ Φατήλ, κάλεσε τους δασκάλους της κοινότητας και τους συνέστησε, να μην αναμειγνύονται στο ζήτημα αυτό, διαφορετικά, θα επεδίωκε τη μετάθεσή τους διότι είχε πληροφορίες - σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του - ότι οι δάσκαλοι ήταν εκείνοι, που ξεσήκωσαν τον κόσμο, να διεκδικήσει τα δικαιώματά του πάνω στο νερό, τα οποία, με την πάροδο του χρόνου, κατεκυρώθηκαν στους Κυθρεώτες.

Οι κάτοικοι της Κυθρέας ζητούσαν από την Αγγλική Διοίκηση, όπως αναστείλει τα μέτρα που έλαβε, για τη φύλαξη του νερού, γιατί δημιούργησαν ανώμαλη κατάσταση. Ζήτησαν ακόμη να σταματήσουν οι καταπιέσεις και οι καταδίωξεις - προ παντός της αστυνομίας - μέχρις ότου δικαστεί η υπόθεση από το δικαστήριο.

Στις 4 Αυγούστου 1925, στάληκε για δεύτερη φορά στην Κυθρέα, ο Μεχ-

μέτ Φατήλ, με συγκεκριμένες διαταγές από την Αγγλική Διοίκηση, για να εργασθεί με τους παράγοντες της Κυθρέας και με την επιτροπή που εκλέχθηκε από τα περίχωρα, προκειμένου να λύσει το πρόβλημα της φύλαξης των νερών. Παρ' όλη την αισιοδοξία του, για οριστικό διακανονισμό, του σπουδαίου και σοβαρού αυτού ζητήματος, κάποιο απρόοπτο γεγονός, χαλάρωσε τις ελπίδες του.

Την ίδια ημέρα (4-11-1925) και περί την 9η μετά μεσημβρινή ώρα, κάποιες ομάδες κατοίκων του Νέου Χωρίου Κυθρέας, με χονδρά ρόπαλα, πέρασαν από την πλατεία «Σεραγίου» και προχώρησαν σε διάφορες κατευθύνσεις. Όταν ρωτήθηκαν οι Νιοχωρίτες, για τον σκοπό της απρόοπτης επίσκεψής τους, απάντησαν σε μερικούς φίλους τους, ότι το πρόγραμμά τους ήταν, να καταστρέψουν τα προϊόντα των Κυθρεωτών. Ο μουκτάρης της Αγίας Μαρίνας Κυπριανός Σάββα, όταν έμαθε το περιστατικό, ειδοποίησε αμέσως τον Μεχμέτ Φατήλ και τον παρακάλεσε να διατάξει την αστυνομία, για να συναντήσει τους ανθρώπους αυτούς και να τους οδηγήσει στο χωριό τους, προκειμένου να αποτραπούν δυσάρεστα πράγματα. Έτσι, ο υπεύθυνος του αστυνομικού τμήματος Κυθρέας Ταχίρ, μαζί με ένα ιππέα χωροφύλακα, αφού συνάντησε τους ανθρώπους αυτούς, τους συνόδεψε μέχρι την πλατεία «Σεραγίου» και τους άφησε ελεύθερους. Δεν πέρασε πολλή ώρα και οι Νιοχωρίτες επανήλθαν και πάλιν και αφού διαιρέθηκαν σε ομάδες, διανυχτέρευαν σε διάφορα μέρη, μαζί με τους χωροφύλακες, για να φυλάξουν τάχα τα

νερά! Κατά την ίδια νύχτα βρέθηκαν τις πρωινές ώρες, εκριζωμένα, διάφορα κηπουρικά προϊόντα, που ανήκαν σε Κυθρεώτες (φυτά ντοματών, φυτά συκιών κ.τ.λ.) Οι ιδιοκτήτες των καταστραφέντων προϊόντων, διαμαρτυρήθησαν στον Μεχμέτ Φατήλ και η αστυνομία συνέλαβε δώδεκα ύποπτους και τους οδήγησε στο κρατητήριο, για τα περαιτέρω. Εκτός δηλαδή των αγροφυλάκων, χωροφυλάκων και των νεροφυλάκων προστέθηκαν για φύλαξη των νερών και κάτοικοι των περιχώρων Κυθρέας. Είναι εύκολο να καταλάβει κάποιος, ότι όλη η υπόθεση δημιουργήθηκε, από την Αγγλική Διοίκηση της Κύπρου, για να προκληθούν αντιπαραθέσεις, ανάμεσα στους Κυθρεώτες και τους κατοίκους των περιχώρων, δείγμα και αυτό της πολιτικής του «Διαίρει και βασίλευε». Ευτυχώς όμως που οι Κυθρεώτες, συμπεριφέρθηκαν με ψυχραιμία και ευγένεια και δεν έδωσαν σημασία στις προκλήσεις. Ο Μεχμέτ Φατήλ δεν θεώρησε το γεγονός σοβαρό και δεν έδωσε σημασία και προσοχή σ' αυτό, παρόλο ότι ο μουκτάρης της Αγίας Μαρίνας το κατήγγειλε δυο φορές, πράγμα που αποδεικνύει, την υπόθαλψη των προκλήσεων, από την Αγγλική διοίκηση.

Οι Κυθρεώτες δυσανασχετούσαν πολύ, με αυτά που συνέβαιναν. Η αστυνομία και οι αγροφυλάκες παραμέλησαν τα καθήκοντα τους και αφοσιώθηκαν στη φύλαξη των νερών. Και ενώ, κάθε βράδυ ακούοντο πυροβολισμοί λαθροκυνηγών στα γύρω δάση, οι αστυνομικοί διανυκτέρευαν πάνω στις όχθες των ποταμών για να συλλάβουν κανένα που ήθελε να ποτί-

σει τον κήπο του. Και ενώ ακόμη, κάθε μέρα εγίνοντο ζημιές στα προϊόντα των αγρών, οι αγροφυλάκες κοιμόντουσαν, για να μπορούν να παραμένουν άγρυπνοι την νύκτα και να εκτελούν χρέη νεροφυλάκων!

Ο αστυνομικός Μεχμέτ Φατήλ, προσκάλεσε τους παράγοντες Κυθρέας και την επιτροπή που εκλέχθηκε από τα περίχωρα, για το σκοπό αυτό, προκειμένου να βρεθεί συμβιβαστικός διακανονισμός. Τα διαβήματά του όμως, δεν κατέληξαν πουθενά, διότι οι απαιτήσεις των αντιπροσώπων των περιχώρων, ήταν παράλογες και κατά συνέπεια απραγματοποίητες. Οι αντιπρόσωποι Κυθρέας, δήλωσαν και πάλιν ότι τα δικαιώματα και τα προνόμιά τους, πάνω στα νερά Κυθρέας, που απέκτησαν από αμνημονεύτων χρόνων, ουδέποτε θα τα παραχωρούσαν προς όφελος άλλων και εν πάση περιπτώσει, θα τα διεκδικούσαν με την νόμιμη οδό και όχι με καταπιέσεις, απειλές και σκηνοθεσίες.

1. Εφημερίδα ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ Λευκωσίας, ημερομηνίας 1ης Αυγούστου 1925 (αριθμ. φύλλου 1147).

2. Εφημερίδα ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ Λευκωσίας, ημερομηνίας 8ης Αυγούστου 1925 (αριθμ. φύλλου 1149).